

**SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA
KRAKOWA W 2008 R.**

*SOCIO-ECONOMIC SITUATION
OF KRAKÓW IN 2008*

Sytuacja społeczno-gospodarcza Krakowa w 2008 r.

LUDNOŚĆ

Ludność Krakowa w końcu grudnia 2008 r. wynosiła 754,6 tys. osób, co oznacza, że na 1 km² przypadało 2308 osób. Tak wysoka gęstość zaludnienia jest charakterystyczna dla dużych miast. Od 2000 r. liczba ludności stolicy Małopolski¹ wykazywała nieznaczną tendencję spadkową. W omawianym roku zmniejszyła się o 0,3% w stosunku do stanu z końca 2007 r. Według stanu w dniu 31 XII 2008 r. ludność Krakowa stanowiła 23,0% ogółu ludności województwa. Współczynnik feminizacji wynosił 114 (kobiet na 100 mężczyzn). Od 2003 r. utrzymywał się on na niezmiennym poziomie. W województwie małopolskim na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet.

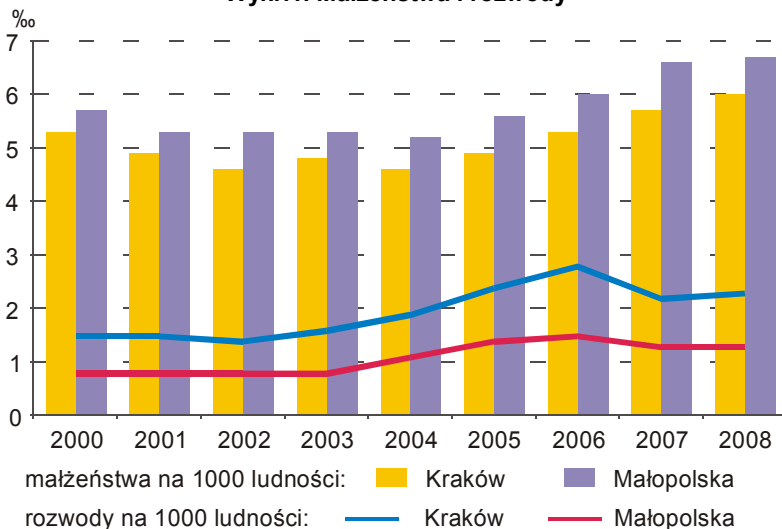
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiła 15,5% ogółu ludności, tj. mniej o 0,2 pkt proc. w skali roku, a ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) - 66,0%, czyli mniej odpowiednio o 0,3 pkt proc. Natomiast udział populacji w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej) w ludności ogółem wzrósł o 0,5 pkt proc. do 18,5%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 52 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w latach 2003-2007 - 51). Obserwowane zmiany są związane z powolnym procesem starzenia się społeczeństwa.

Spadek liczby ludności wystąpił pomimo odnotowanego w 2008 r. dodatniego przyrostu naturalnego, który wyniósł 421 osób, tj. 0,6 na 1000 ludności (w województwie 2,2). W latach poprzednich przyrost naturalny w mieście był ujemny. W 2008 r. w Krakowie urodziło się 7537 dzieci, tj. o 782 więcej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń cechował się tendencją rosnącą i sięgnął 10,3‰ (rok wcześniej 9,2‰, przed trzema laty 8,8‰). W omawianym roku zmarło 7116 osób, czyli o 51 mniej aniżeli rok wcześniej, ale o 90 więcej niż w 2005 r. Współczynnik zgonów wyniósł 9,7‰ i był minimalnie niższy niż w 2007 r.

W 2008 r. na terenie Krakowa zawarto 4,4 tys. związków małżeńskich, tj. o 4,9% więcej niż rok wcześniej. Wskaźnik natężenia małżeństw ukształtował się na najniższym wśród powiatów poziomie - 6 nowych związków małżeńskich na 1000 ludności, przy jednocześnie najwyższej w województwie liczbie rozwodów - 375 na 1000 nowo zawartych małżeństw. W omawianym roku przez rozwód rozwiązano 1,7 tys. małżeństw, co przekłada się na 2,3 rozwody na 1000 ludności. Po wcześniejszym 5-letnim okresie systematycznego wzrostu liczby rozwodów i jej spadku w 2007 r. o prawie 20%, w 2008 r. nastąpił ponowny wzrost ich orzeczeń o 1,7%. W Małopolsce wskaźnik natężenia małżeństw w omawianym roku wyniósł 6,7‰, a natężenia rozwodów - 1,3‰.

---

¹ Nazwy „województwo małopolskie” i „Małopolska” używane są zamiennie.

Wykr.1. Mażeństwa i rozwody

Źródło: Opracowanie własne, US Kraków.

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w omawianym roku było ujemne i wyniosło minus 62 osoby, co oznacza nadwyżkę osób wymeldowanych nad osobami zameldowanymi. W latach 2000-2007 notowano dodatnie saldo migracji stałej.

W 2008 r. w Krakowie mężczyźni żyli przeciętnie 74,1 lat (w województwie 72,9 lat), natomiast kobiety 81,0 lat (w Małopolsce 80,9 lat). Od 2005 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o rok, a kobiet - o 0,7 roku.

RYNEK PRACY

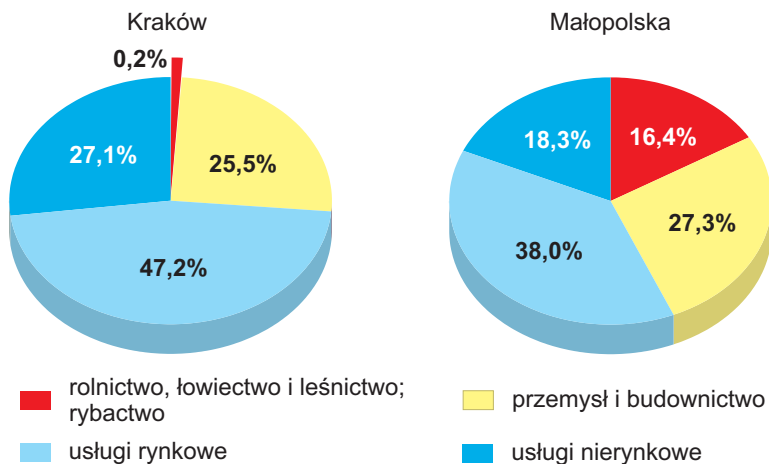
Pracujący

Od kilku lat obserwuje się poprawę sytuacji na rynku pracy, z uwagi na rosnącą liczbę pracujących i malejące bezrobocie. Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności² w 2008 r. w Krakowie pracowało 277,2 tys. osób, tj. więcej o 2,3% niż w 2007 r. i o 11,3% niż w 2005 r. Stanowili oni 40,6% ogółu pracujących w województwie. W sektorze prywatnym pracowało 177,1 tys. osób, tj. 63,9%, a w sektorze publicznym - ponad 100 tys. osób (36,1%). Na wzrost ogólnej liczby pracujących wpłynął przede wszystkim rozwój sektora prywatnego, w którym liczba pracujących zwiększyła się o 3,7% w skali roku. Natomiast w sektorze publicznym wystąpił nieznaczny spadek (o 0,1%).

² Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

W 2008 r. najwięcej osób pracowało w sektorze usług rynkowych - 47,2% (wobec 44,0% w 2005 r.). Pracujący w przemyśle i budownictwie stanowili 25,5% ogółu pracujących (wobec 26,3% przed trzema laty), a w usługach nierynkowych - 27,1% (wobec 29,4%). Porównanie Krakowa i Małopolski pod względem struktury pracujących według sektorów ekonomicznych przedstawia wykr. 2. Dla Krakowa zaznacza się wyraźna dominacja sektorów związanych z usługami.

Wykr.2. Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2008 r.
Stan w dniu 31 XII

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne, US Kraków.

Bezrobocie rejestrowane

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Urzędzie Pracy w Krakowie z roku na rok spadała. Według stanu w końcu grudnia 2008 r. było ich 10,6 tys., tj. mniej o 26,2% niż rok wcześniej i o 58,0% niż w 2005 r. W ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowiły 55,7%.

Bezrobotni zarejestrowani w końcu 2008 r. w mieście stanowili 10,9% ogółu bezrobotnych w województwie. W latach 2003-2008 w Małopolsce miał miejsce ponad dwukrotny spadek stopy bezrobocia rejestrowanego³ (z 16,0% do 7,5%). Ten pozytywny trend znalazł swoje odzwierciedlenie zwłaszcza w Krakowie, gdzie stopa bezrobocia w ciągu analizowanych pięciu lat spadła trzykrotnie (z 8,3% w końcu 2003 r. do 2,8% w końcu 2008 r.). Pod względem stopy bezrobocia rejestrowanego, Kraków uplasował się na piątej pozycji wśród polskich miast liczących 300 tys. i więcej mieszkańców za: Poznaniem (1,8%), Warszawą i Katowicami (po 1,9%) oraz Gdańskiem (2,6%).

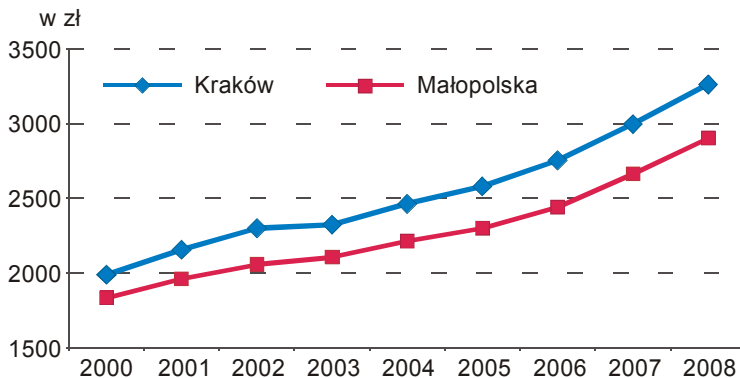
³ Stopa bezrobocia rejestrowanego to procentowy udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

WYNAGRODZENIA⁴

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2008 r. w Krakowie ukształtowało się na poziomie 3259,63 zł, tj. o 8,8% większym niż w roku poprzednim. Stanowiło to 112,3% średniej wojewódzkiej. W sektorze publicznym odnotowano wyższe wynagrodzenie (3589,48 zł) aniżeli w sektorze prywatnym (3071,38 zł). Spośród sektorów ekonomicznych najwyższe przeciętne płace notowano w usługach nierynkowych - średnio 3520,75 zł. Relatywnie wysoki wzrost średniej płacy wystąpił przy również wysokim wzroście zatrudnienia. W 2008 r. przeciętne zatrudnienie w Krakowie wyniosło 303,4 tys. osób i w stosunku do poprzedniego roku było wyższe o 5,1%.

Od 2000 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto systematycznie rosło. Wykr. 3 przedstawia wzrost płac w Krakowie na tle województwa małopolskiego w latach 2000-2008.

Wykr.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne, US Kraków.

Według sekcji PKD (PKD 2004) największe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w mieście otrzymywały osoby zatrudnione w: pośrednictwie finansowym (5249,42 zł) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę (4857,84 zł). Natomiast płace niższe od średniej odnotowano m.in. w następujących sekcjach: hotele i restauracje (2090,50 zł), rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo (2475,56 zł), a także handel i naprawy (2572,91 zł).

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W ostatnich latach stan infrastruktury komunalnej w Krakowie uległ poprawie. Rozbudowana została sieć wodociągowa (od 2005 r. przyrost długości sieci o 183 km),

⁴ Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, bez zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

kanalizacyjna (o 157 km) i gazowa (o 37 km). Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w grudniu 2008 r. wynosiła 1348 km, co stanowiło 7,9% długości sieci w Małopolsce. W porównaniu z rokiem 2007 długość sieci zwiększyła się o 10,9%, a w stosunku do 2005 r. o 15,7%. Zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe w ostatnim roku wyniosło 35,9 hm³ i od kilku lat utrzymuje się prawie na niezmiennym poziomie. Jednak w przeliczeniu na 1 mieszkańca systematycznie spada z 48,3 m³ w 2005 r. do 47,4 m³ w 2008 r. i jest prawie dwukrotnie wyższe niż w Małopolsce (26,6 m³).

Długość sieci kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami) w Krakowie według stanu w dniu 31 XII 2008 r. wynosiła 1279 km (14,7% długości sieci kanalizacyjnej województwa). Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, tak i tu długość sieci zwiększyła się zarówno w relacji do roku 2007, jak i 2005 o odpowiednio: 9,5% i 14,0%. Do sieci kanalizacyjnej odprowadzono 48866 dm³ ścieków, tj. 49,3% ścieków odprowadzonych w Małopolsce. W zestawieniu z wcześniejszymi latami nastąpił wzrost ilości odprowadzanych do sieci ścieków o 2,2% w stosunku do 2007 r. i o 2,7% do 2005 r.

Sieć gazowa w Krakowie w dniu 31 XII 2008 r. miała długość 1567 km i korzystało z niej 249 tys. odbiorców. Średnie zużycie gazu per capita wyniosło w tym czasie 187,2 m³ (w województwie 122,3 m³) i w relacji do lat poprzednich nieznacznie zmniejszyło się.

Według stanu w końcu grudnia 2008 r. 334,2 tys. odbiorców (28,5% ogółu małopolskich odbiorców energii elektrycznej) zużyło w Krakowie łącznie 777,0 GW·h energii elektrycznej (29,5% zużycia wojewódzkiego). Roczne średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wyniosło 1027,2 kW·h (w województwie 802,8 kW·h).

MIESZKANIA

W końcu 2008 r. zasoby mieszkaniowe Krakowa wynosiły 311,2 tys. mieszkań, co gwarantowało utrzymanie się notowanej od kilku lat tendencji zwykłej - wzrost o 2,2% w stosunku do roku poprzedniego i o 6,1% w porównaniu ze stanem z końca roku 2005. Zasoby mieszkaniowe Krakowa stanowiły 29,4% zasobów wojewódzkich. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wyniosła 17,6 mln m², a liczba izb - 983,1 tys.

W 2008 r. w Krakowie przekazano do użytkowania 6,6 tys. mieszkań (posiadających 20,5 tys. izb) o powierzchni użytkowej 424,2 tys. m². Stanowiło to ponad 41% ogólnej liczby mieszkań oddanych w województwie. W budynkach przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem przekazano 5,7 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 326,2 tys. m², a indywidualnych - 0,7 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 88,0 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 64,1 m² (wobec 69,7 m² przed rokiem i 66,6 m² przed trzema laty).

Od czterech lat w Krakowie nie powstają mieszkania w budownictwie zakładowym, natomiast drugi rok z rzędu nie oddano do użytkowania nowych mieszkań w budownictwie spółdzielczym i społecznym czynszowym.

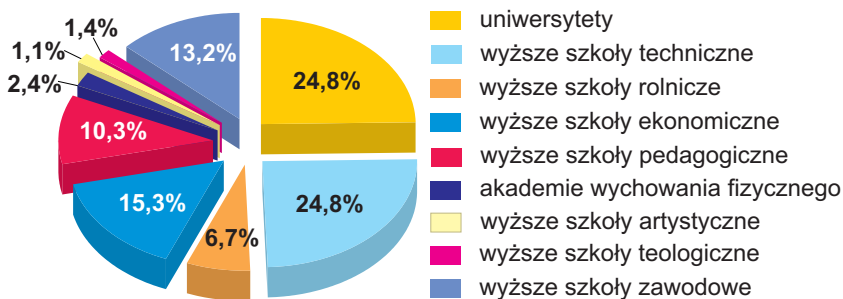
Kraków jako stolica regionu, centrum życia kulturalnego i naukowego Małopolski oraz jedno z najstarszych europejskich miast uniwersyteckich cechuje się dobrze rozwiniętym systemem edukacji. Na początku roku szkolnego 2008/09, w mieście działało m.in.:

- 267 placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 21,6 tys. dzieci (w tym do 185 przedszkoli - 19,6 tys. dzieci),
- 146 szkół podstawowych (36,1 tys. uczniów),
- 105 gimnazjów (20,8 tys. gimnazjalistów),
- 26 zasadniczych szkół zawodowych (3,6 tys. uczniów),
- 55 liceów ogólnokształcących i 14 liceów profilowanych (odpowiednio: 19,7 tys. i 1,2 tys. licealistów),
- 35 techników, łącznie z technikami uzupełniającymi oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, dającymi uprawnienia zawodowe (11,7 tys. uczniów),
- 94 szkoły policealne (13,7 tys. uczniów),
- 21 szkół wyższych (188,0 tys. studentów),
- 73 szkoły dla dorosłych (6,7 tys. doksztalających się osób).

Absolwenci szkół wyższych to najbardziej pożądana przyszła mieszkańcy i pracownicy.

Strukturę osób studiujących w Krakowie według typów szkół przedstawia wyk.4.

Wykr. 4. Struktura studentów szkół wyższych według typów szkół w 2008 r.
Stan w dniu 30 XI

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne, US Kraków.

Pod względem liczby studentów, liczebności kadry naukowej, a także rankingowych pozycji poszczególnych uczelni, Kraków znajduje się w czołówce polskich miast, tuż za Warszawą. W roku akademickim 2001/02 w Krakowie studiowało blisko 140 tys. studentów pod

⁵ Dane z systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej - z wyjątkiem szkół wyższych.

opieką 9,8 tys. nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2008/09 było to już o ponad 48 tys. studentów i 1,4 tys. wykładowców więcej.

Potencjał środowiska naukowego umożliwił rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy. Między innymi, stale poprawia się wyposażenie szkół w komputery, w tym z dostępem do Internetu. Najlepiej wyposażone w komputery były: szkoły podstawowe (w 92,5%), a także licea ogólnokształcące (89,3%) i technika (85,3%).

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Podstawową opiekę zdrowotną ludności świadczyły zakłady stacjonarnej opieki zdrowotnej, placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wraz ze służbami medycyny pracy oraz prywatne praktyki lekarskie finansowane ze środków własnych pacjentów lub na podstawie umów z NFZ. Według stanu w końcu grudnia 2008 r. liczba lekarzy w mieście wyniosła 3,4 tys., dentystów było 0,5 tys., a pielęgniarek - blisko 6 tys.; funkcjonowało 427 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (tj. więcej o 10 niż rok wcześniej i o 36 niż w 2005 r.) oraz 22 szpitale ogólne (mniej odpowiednio o: 2 i 13). Od kilku lat rośnie liczba leczonych w szpitalach ogólnych; na 10 tys. ludności w 2005 r. było ich 2828, a w 2008 r. już 3144.

Sprzedaż leków i środków medycznych na terenie Krakowa, według stanu w końcu 2008 r. prowadziło 279 aptek, tj. tyle samo, co przed rokiem, ale o 20 mniej niż w końcu 2005 r. Liczba ludności na 1 aptekę na przestrzeni trzech lat zwiększyła się z 2531 do 2705.

Funkcjonowały 22 żłobki, w których w ciągu 2008 roku przebywało 3342 dzieci, tj. więcej o 73 niż przed rokiem i o 302 niż przed trzema laty. Od 2005 r. systematycznie rosła liczba miejsc i dzieci w żłobkach. W końcu 2005 r. w żłobkach przebywało 77,6 dzieci na 1000 dzieci w wieku do lat 3, a w końcu 2008 r. 84,8. W Krakowie znajdowało się 2/3 ogółu żłobków w Małopolsce.

W 26 domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej mieszkało 2559 pensjonariuszy, tj. blisko 30% ogółu pensjonariuszy w województwie małopolskim. Wskaźnik wyrażający liczbę mieszkańców tego typu placówek na 10 tysięcy ludności w omawianym roku osiągnął wartość 33,9. Na przestrzeni ostatnich lat liczba pensjonariuszy wspomnianych domów i zakładów wykazywała niewielką tendencję wzrostową.

KULTURA

Kraków, na terenie którego znajduje się większość instytucji kultury w województwie jest głównym ośrodkiem życia kulturalnego regionu.

Od 2005 r. liczba muzeów zarówno w Krakowie, jak i w województwie nieznacznie zwiększyła się. Według stanu w końcu grudnia 2008 r. w Krakowie działały 42 muzea i oddziały muzealne, które stanowiły blisko 40% ogółu tego typu placówek w województwie. Niewątpliwie

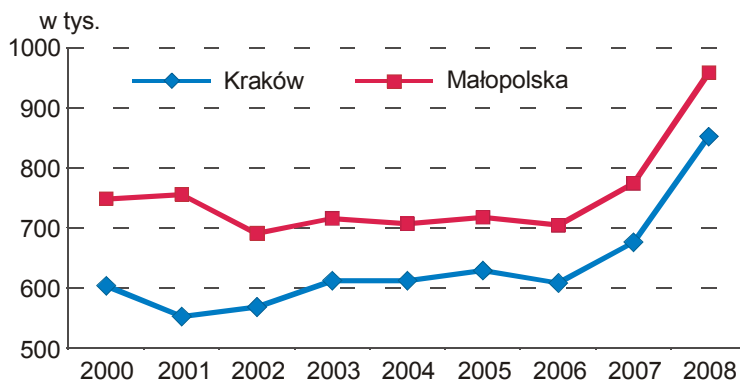
pozytywnym zjawiskiem w obrębie działalności muzealnej jest stale rosnąca liczba zwiedzających. W 2008 r. krakowskie muzea odwiedziło 2497,5 tys. osób, czyli niemal o 10% więcej niż w roku poprzednim, a w odniesieniu do 2005 r. więcej o prawie 20%. Podobny trend, choć o znacznie mniejszej dynamice, obserwuje się w również w skali województwa.

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja galerii sztuki. Pomimo faktu, że od 2005 r. ich liczba w Krakowie zwiększyła się o 12,2% to liczba zwiedzających obniżyła się o 11,0%.

Na przestrzeni ostatnich lat rysuje się spadek zainteresowania ofertą bibliotek publicznych mierzony liczbą czytelników oraz dokonywanych przez nich wypożyczeń. Począwszy od 2005 r. liczba placówek bibliotecznych w Krakowie oscyluje wokół 70, co stanowi około 1/10 całkowitej liczby bibliotek w Małopolsce. W 2008 r. instytucje te posiadały 204,8 tys. zarejestrowanych czytelników, których liczba w ciągu trzech lat spadła o 4,3%. Wraz ze spadkiem liczby czytelników obniżył się również wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika. W 2005 r. wynosił 17,5, podczas gdy trzy lata później 16,6.

Życie kulturalne Krakowa kształtują również teatry i instytucje muzyczne stanowiące gros tego rodzaju placówek w województwie. Na przełomie ostatnich lat wzrosła liczba zarówno przedstawień i koncertów, jak i uczestniczących w nich widzów i słuchaczy. Począwszy od 2005 r. liczba przedstawień i koncertów zwiększyła się o 9,4%, podczas gdy widzów i słuchaczy o 35,5%, co uwidacznia wyk. 5.

Wykr. 5. Widzowie i słuchacze przedstawień i koncertów

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne, US Kraków.

Najpowszechniejszą formą uczestnictwa w konsumpcji dóbr kultury zinstytucjonalizowanej jest wizyta w kinie. Ta forma działalności kulturalnej cieszy się w ostatnich latach wzrostem popularności. Według stanu w końcu grudnia 2008 r. w Krakowie działało 12 kin, tj. ponad 1/4 kin w województwie. Liczba widzów w ciągu roku wyniosła

2718,5 tys. czyli nieznacznie więcej niż rok wcześniej, ale o 32,6% więcej niż w 2005 r. W województwie małopolskim liczba widzów w kinach rosła odpowiednio o: 0,5% i 30,6%.

TURYSTYKA

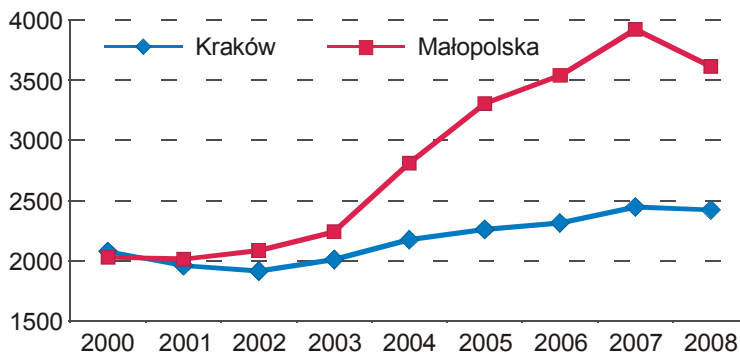
Województwo małopolskie ze stolicą w Krakowie jest jednym z najbardziej rozwiniętych turystycznie regionów kraju. W końcu lipca 2008 r. w mieście funkcjonowały 173 turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania posiadające 22,4 tys. miejsc noclegowych. Kraków posiadał blisko 20% udział w ogólnej liczbie obiektów bazy noclegowej województwa, natomiast udział liczby miejsc noclegowych wyniósł 32,6%.

W mieście funkcjonowało 108 hoteli, czyli ponad połowa tego typu obiektów w województwie. Przeważały obiekty trzygwiazdkowe (58) i dwugwiazdkowe (23), jednak na uwagę zasługuje fakt, że aż 6 hoteli posiadało najwyższy - pięciogwiazdkowy standard.

Po kilkuletnim okresie stałego wzrostu w 2008 r. obniżyła się liczba turystów korzystających z noclegów, w tym zwłaszcza gości z zagranicy. W omawianym okresie z noclegu w stolicy Małopolski skorzystało 1287,2 tys. turystów, tj. 47,5% ogółu korzystających z noclegu w regionie. W ujęciu rocznym liczba korzystających z noclegów ogółem spadła o 10,3%, a przybyszów z zagranicy o 16,6%. W województwie było to mniej odpowiednio o: 4,2% i 15,4%.

W 2008 r. turystom udzielono 2735,0 tys. noclegów, czyli o 7,8% mniej niż w roku poprzednim. Jeszcze bardziej, bo o 13,3% spadła liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym. Podobnie było w skali województwa, gdzie liczba noclegów zmalała odpowiednio o: 0,8% i 12,5%. Dynamikę udzielonych noclegów na 1000 ludności w Krakowie i Małopolsce przedstawia wykr. 6

Wykr. 6. Udzielone noclegi na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne, US Kraków.

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2008 r. powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie Krakowa wynosiła 4856 ha, co stanowiło 14,9% powierzchni miasta oraz 0,6% powierzchni obszarów prawnie chronionych całego województwa małopolskiego.

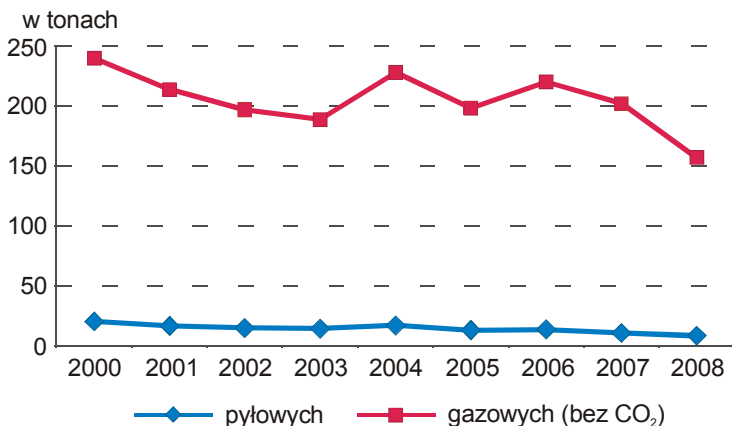
W analizowanym roku w Krakowie na potrzeby gospodarki narodowej i ludności pobrano 77,5 hm³ wody, tj. mniej o 3,8% niż w 2007 r., ale więcej o 3,1% niż w 2005 r. Najwięcej pobranej wody (82,0%) przeznaczono na eksploatację sieci wodociągowej.

Jednocześnie do wód lub do ziemi odprowadzono 51,1 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co oznacza spadek o 2,9% w porównaniu z poprzednim rokiem i o 0,6% w odniesieniu do stanu z roku 2005. Prawie 99% ścieków poddano oczyszczaniu, głównie w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów - 95,8% ogółu oczyszczonych ścieków oraz biologicznych - 2,2% (w Małopolsce przeważał mechaniczny rodzaj oczyszczania ścieków - 56,6% ogółu oczyszczonych ścieków i z podwyższonym usuwaniem biogenów - 33,1%).

W Krakowie działało 7 oczyszczalni ścieków komunalnych (5 biologicznych i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów), z których szacunkowo korzystało 91,5% populacji miasta.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2008 r. wyniosła 51,4 tys. ton., natomiast zanieczyszczeń pyłowych 2,9 tys. ton. Ponad 66% całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) stanowił tlenek węgla, a 17,5% - dwutlenek siarki. Wśród zanieczyszczeń pyłowych ponad 20% pochodziło ze spalania paliw.

Wykr. 7. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km² powierzchni miasta

Źródło: Opracowanie własne, US Kraków.

W 2008 r. na 1 km² powierzchni Krakowa przypadało 157,3 ton zanieczyszczeń gazowych oraz 8,8 ton pyłowych. W przypadku województwa wielkości te były odpowiednio ponad piętnastokrotnie i dwudziestodwukrotnie niższe.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń zatrzymanych zostało 98,7% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych i 0,4% gazowych. Tendencja ta utrzymywała się na przestrzeni kilku ostatnich lat na niemal niezmiennym poziomie.

Ilość wytworzonych w ciągu roku w Krakowie odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wynosiła 2023 tys. ton, stanowiąc tym samym 23,6% ogółu odpadów wytworzonych w województwie małopolskim. W stosunku do roku poprzedniego ilość odpadów zmniejszyła się o 25,7%, natomiast w odniesieniu do 2005 r. - o 7,6%. Odzyskowi poddano 68,9% wytworzonych odpadów, 6,8% unieszkodliwiono, a 24,3% zostało czasowo zmagazynowanych na składowiskach. Nie zrekultywowane tereny składowania odpadów (bez odpadów komunalnych) zajmowały w Krakowie powierzchnię 275 ha, co stanowiło 33,5% ogółu terenów do tego przeznaczonych w województwie. W odniesieniu do roku poprzedniego powierzchnia ta zwiększyła się o 0,1%, ale w stosunku do roku 2005 obniżyła się o 5,8%.

W omawianym roku w Krakowie nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska wyniosły 142,2 mln zł, tj. 24,4% ogółu nakładów poniesionych w województwie (największy udział spośród wszystkich powiatów). Wydatki te stanowiły jedynie 84,8% zeszłorocznej kwoty, ale w odniesieniu do 2005 r. były wyższe o 14,9%.

Na gospodarkę wodną w 2008 r. Kraków przeznaczył kwotę 37,9 mln zł, czyli 14,1% ogółu nakładów wojewódzkich. Suma ta oznacza wzrost zarówno w stosunku do 2007 r., jak i 2005 r. odpowiednio o: 1,8% i 31,0%.

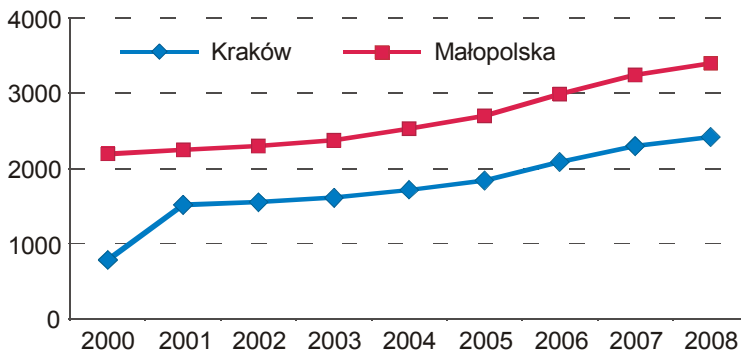
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON systematycznie rośnie. Wzrost ten generuje sektor prywatny, podczas gdy liczba podmiotów należących do sektora publicznego obniża się.

Według stanu w końcu grudnia 2008 r. w rejestrze REGON figurowało 105,6 tys. podmiotów z terenu Krakowa (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), tj. 35,0% ogółu podmiotów w województwie małopolskim. W relacji do roku poprzedniego ich liczba zwiększyła się o 1,2%.

Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej stanowiły 31,7% ogółu podmiotów. W grupie tej najwięcej było spółek handlowych oraz spółek cywilnych - po 12,4 tys. Na terenie Krakowa zarejestrowanych było 2,4 tys. spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, które stanowiły 71,2% ogółu tego typu podmiotów w Małopolsce.

Wykr. 8. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego
Stan w końcu okresu

Źródło: Opracowanie własne, US Kraków.

W omawianym okresie w Krakowie prowadziło działalność gospodarczą 72,2 tys. osób fizycznych, czyli nieznacznie więcej niż przed rokiem, ale mniej niż w latach poprzednich. Podmioty te prowadziły działalność gospodarczą głównie w obrębie sekcji (PKD 2004) handel i naprawy - 20,2 tys., obsługa nieruchomości i firm - 15,3 tys. oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność - 7,6 tys.

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Po kilkuletnim okresie dynamicznego wzrostu, w 2008 r. produkcja sprzedana przemysłu wyhamowała. Produkcja sprzedana przedsiębiorstw przemysłowych⁶ wyniosła 20558 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 37,0% ogółu produkcji sprzedanej w Małopolsce.

Ponad 80% przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w przemyśle wypracowały jednostki należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe, w tym zwłaszcza przedsiębiorstwa produkujące maszyny i aparaturę elektryczną oraz wyroby z metali.

W skali roku tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia (3,6%), jak i przeciętnych wynagrodzeń (7,8%) w przemyśle było nieco niższe niż w województwie, gdzie wyniosło odpowiednio: 4,9% i 8,0%.

Przedsiębiorstwa budowlano-montażowe⁷ notowały w ostatnich latach dynamiczny wzrost przychodów ze sprzedaży produkcji i usług. W 2008 r. wartość przychodów zamknęła się kwotą 3160,4 mln zł, tj. o 13,3% wyższą niż rok wcześniej i o 63,7% wyższą niż w 2005 r.

Udział produkcji sprzedanej przedsiębiorstw budowlano-montażowych z terenu Krakowa w produkcji małopolskich przedsiębiorstw budowlano-montażowych wyniósł 48,9% wobec 52,8% w 2007 r.

^{6, 7} Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W ujęciu rocznym najdynamiczniej rosły przychody przedsiębiorstw zajmujących się wznoszeniem budynków i budowlą; inżynierią lądową i wodną - o 14,9%, podczas gdy firmy wykonujące roboty budowlane wykończeniowe odnotowały spadek sprzedaży o 1,1%.

Przychód ze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej na 1 zatrudnionego wyniósł 167,5 tys. zł, tj. o 2,2% więcej niż rok wcześniej oraz o 35,8% więcej niż w 2005 r.

HANDEL

Według stanu w końcu grudnia 2008 r. na terenie Krakowa działało⁸ 2058 sklepów i 85 stacji paliw. Sklepy te stanowiły prawie 70% ogółu sklepów w województwie o liczbie pracujących powyżej 9 osób. W strukturze sklepów według form organizacyjnych dominowały sklepy wyspecjalizowane - 908 obiektów, stanowiące 44,1% ogółu sklepów. W mieście działały również 54 supermarkety i 15 hipermarketów.

Spośród 152 targowisk stałych działających w województwie małopolskim w końcu 2008 r. 17 znajdowało się w Krakowie. Liczba targowisk stałych zarówno w województwie, jak i jego stolicy niemal nie zmienia się w ostatnich latach, w przeciwieństwie do targowisk sezonowych, których konsekwentnie ubywa. Roczne wpływy z opłaty targowej w Krakowie wyniosły 8716,3 tys. zł i były o 22,4% wyższe niż w roku poprzednim, a w porównaniu z 2005 r. wzrosły o 1,7%.

GASTRONOMIA⁹

Dynamiczny rozwój regionu oraz bogacące się społeczeństwo są jednymi z czynników umożliwiających rozwój oferty gastronomicznej. W ostatnich latach liczba placówek gastronomicznych w Krakowie dynamicznie wzrasta. Według stanu w końcu grudnia w mieście działało 588 lokali gastronomicznych, których liczba w porównaniu z 2005 r. podwoiła się. Wśród ogółu placówek gastronomicznych funkcjonowały 194 restauracje, czyli blisko połowa tego typu lokali w województwie. Wyjątkowo prężnie rozwija się sieć punktów gastronomicznych, których liczba w latach 2005-2008 wzrosła z 40 do 201.

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Na przestrzeni kilku ostatnich lat kondycja ekonomiczno-finansowa badanych przedsiębiorstw¹⁰ uległa poprawie, choć rok 2008 przyniósł pogorszenie wyników finansowych, jak i wskaźników efektywności ekonomicznej w odniesieniu do roku poprzedniego.

---

^{8,9} Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁰ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

W 2008 r. przychody z całokształtu działalności w ujęciu rocznym rosły wolniej niż koszty ich uzyskania, co przełożyło się na wzrost wskaźnika poziomu kosztów z 95,3% do 96,3%. Spadek zysku netto w połączeniu z wzrostem straty netto spowodowały pogorszenie się wyniku finansowego netto z 3820,9 mln zł do 3124,3 mln zł.

Wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 3,0% wobec 4,0% w 2007 r. Zysk netto wykazało 81,6% badanych przedsiębiorstw - dla porównania w województwie stanowiły one 82,3%.

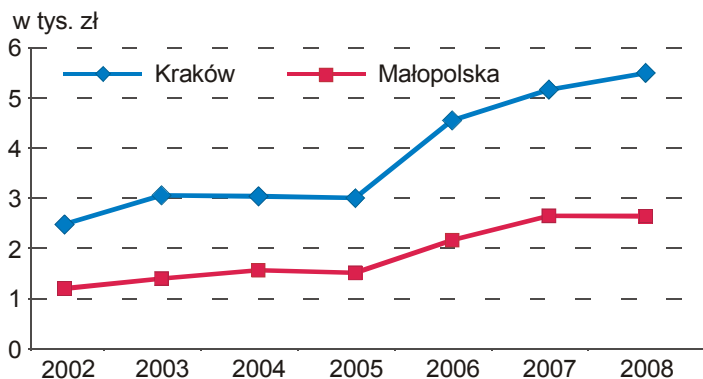
Systematycznie wzrasta wartość aktywów obrotowych. W końcu 2008 r. wynosiła 31112,4 mln zł. tj. o 21,1% więcej niż rok wcześniej i o 90,5% więcej niż w 2005 r. Podobnie, choć mniej dynamicznie wzrastała wartość aktywów obrotowych w skali województwa.

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w latach 2005-2008 systematycznie rosły, choć pod koniec okresu tempo wzrostu nieco wyhamowało. W 2008 r. przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób zainwestowały na terenie Krakowa 4163,0 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 48,0% ogółu nakładów przedsiębiorstw w województwie.

Udział sektora prywatnego wyniósł 77,5%. Największe nakłady na inwestycje poniosły jednostki z sekcji (PKD 2004) handel i naprawy - 1212,0 mln zł, obsługa nieruchomości i firm - 699,0 mln zł oraz przetwórstwo przemysłowe - 586,4 mln zł.

Wykr. 9. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca

U w a g a. Ze względu na zachowanie porównywalności danych nie zostały na wykresie ujęte lata 2000-2001.

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne, US Kraków.

ŚRODKI TRWAŁE

W 2008 r. wartość brutto środków trwałych (w bieżących cenach ewidencyjnych) w przedsiębiorstwach mających siedzibę w Krakowie wyniosła 41370,1 mln zł, z czego 31868,1 mln zł, tj. 77,0% przypadało na jednostki sektora prywatnego. W relacji do 2007 r. wartość brutto środków trwałych zwiększyła się o 7,2%, a w odniesieniu do 2005 r. wzrosła o 20,6%. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach z terenu Krakowa stanowiła 50,0% wartości środków trwałych małopolskich przedsiębiorstw.

Relatywnie największą wartość środków trwałych odnotowano w przetwórstwie przemysłowym - 23,0% oraz w handlu i naprawach - 21,0% ogółu.

FINANSE PUBLICZNE

W 2008 r. dochody budżetu miasta Krakowa osiągnęły wartość 2990,8 mln zł, tj. o 6,5% wyższą niż rok wcześniej. W strukturze dochodów przeważały dochody własne, których udział wyniósł 71,9%. Subwencja ogólna z budżetu państwa stanowiła 19,4% ogółu dochodów, a dotacje celowe 8,7%.

Największy udział w dochodach własnych miał podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych - łącznie 45,8% oraz podatek od nieruchomości - 15,1%. Ponad 95% subwencji ogólnej z budżetu państwa przypadło na zadania oświatowe, natomiast wśród dotacji celowych 63,5% przypadło na zadania z zakresu administracji rządowej.

Wśród poszczególnych elementów składających się na dochody budżetu miasta, w skali roku najbardziej wzrosła kwota dotacji celowych - o 11,4%. Subwencja ogólna z budżetu państwa była wyższa o 8,8%, a dochody własne o 5,3%.

W omawianym okresie kwota wydatków budżetu miasta Krakowa wyniosła 3155,5 mln zł, tym samym zwiększyła się o 4,9%. Wydatki bieżące stanowiły 80,2% ogółu wydatków, a wydatki majątkowe 19,8%.

Spośród wydatków bieżących najwięcej, bo 35,0% przeznaczono na zakup materiałów i usług, a 30,5% wydatkowano na wynagrodzenia. W kategorii wydatków majątkowych niemal całość (99,9%) pochłonęły wydatki inwestycyjne.

W ujęciu rocznym kwota wydatków bieżących wzrosła o 11,5%, natomiast wydatki majątkowe obniżyły się o 15,6%.

Przeciętny dochód z budżetu miasta przypadający na 1 mieszkańca wyniósł 3954 zł i zwiększył się w skali roku o 6,5%, podczas gdy kwota wydatków per capita osiągnęła wartość 4171 zł, tj. o 4,8% wyższą niż w 2007 r.

W 2008 r. deficyt budżetowy miasta Krakowa wyniósł 164,7 mln zł.

RACHUNKI REGIONALNE

O poziomie rozwoju ekonomicznego i zamożności regionu świadczy wskaźnik, jakim jest PKB na 1 mieszkańca. W ostatnich latach tempo wzrostu PKB per capita w Krakowie wynosiło około 10% w skali roku. Wartość wolumenu PKB wytworzonego w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy do najwyższych w Polsce. Pod tym względem, Kraków zajmuje 4 lokatę (po Warszawie, Poznaniu i podregionie legnicko-głogowskim) wśród wszystkich (66) podregionów w kraju. W 2007 r. na przeciętnego mieszkańca stolicy Małopolski przypadało 48924 zł, co oznacza, że było to więcej o 58,5% niż przeciętnie w kraju i o 84,7% niż w województwie.

Udział Krakowa w generowaniu wielkości PKB wytworzonego w województwie jest znaczny i w 2007 r. wyniósł 42,7%.

Największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto w 2007 r. osiągnęły jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu i napraw; hoteli i restauracji oraz transportu, gospodarki magazynowej i łączności (26,9%), pośrednictwa finansowego; obsługi nieruchomości i firm (25,9%), przemysłu (21,1%), pozostałej działalności usługowej (18,8%) oraz budownictwa (7,2%).

KRAKÓW NA TLE INNYCH MIAST

Porównanie Krakowa z innymi polskimi miastami, liczącymi 300 tys. i więcej mieszkańców pozwala na uchwycenie jego mocnych i słabych stron. Warszawa jest ośrodkiem, z którym, jako ze stolicą, nie może skutecznie konkurować żadne inne miasto. Przewaga Krakowa nad pozostałymi miastami, jeśli występuje, to tkwi w długotrwałych tendencjach rozwoju (trudno odwracalnych), m.in. w procesach demograficznych, sile środowisk akademickich, potencjale intelektualnym i gospodarczym.

Analizując wybrane dane o miastach, można stwierdzić, że Kraków:

- zajmował drugą lokatę pod względem liczby ludności (Warszawa - 1709,8 tys. mieszkańców, Kraków - 754,6 tys., Łódź - 747,2 tys.),
- gęściej zaludnione były jedynie Warszawa, Łódź i Lublin,
- miał dodatni przyrost naturalny, podobnie jak Gdańsk, Poznań, Lublin i Warszawa,
- biorąc pod uwagę zgony na 1000 ludności, niższy wskaźnik odnotowano tylko w Lublinie, a zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych - niższy tylko w Bydgoszczy, w pozostałych miastach - wyższy,

- pracujących¹¹ było więcej tylko w Warszawie, co oznacza drugą lokatę przed Wrocławiem; podobnie przedstawiało się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹², z tym, że trzecie miejsce zajmowały Katowice,
- pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw¹³ Kraków zajmował dopiero piątą lokatę (z kwotą 3191,63 zł) za miastami, takimi jak: Katowice (4362,39 zł), Warszawa (4206,41 zł), Gdańsk (3996,08 zł), Poznań (3576,07 zł), przed: Szczecinem (3135,02 zł) i Wrocławiem (3177,44 zł),
- charakteryzował się przeciętną dla omawianych miast liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (10,6 tys. osób) i stosunkowo niską stopą bezrobocia rejestrowanego - 2,8%,
- z ponad 311 tys. mieszkań w zasobach mieszkaniowych znajdował się na trzecim miejscu za Warszawą i Łodzią, a na drugim miejscu (za stolicą) odnośnie liczby mieszkań oddanych do użytkowania w ciągu roku - 6,6 tys.,
- miał drugie miejsce (za Warszawą), jeśli chodzi o ilość szkół i uczniów, a także przedszkoli i dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego,
- uplasował się na trzecim miejscu, za Warszawą i Łodzią, odnośnie liczby:
  - aptek,
  - stacjonarnych placówek pomocy społecznej,
  - miejsc w domach i zakładach pomocy społecznej,
  - bibliotek publicznych,
- wykazywał tyle samo kin, co Poznań (12), ale mniej niż Warszawa (23),
- zbliżył się do Warszawy pod względem liczby miejsc noclegowych turystyki (22,4 tys. wobec 24,6 tys. w stolicy) i znacznie prześcignął pozostałe miasta (trzecia lokata: Gdańsk - 10,8 tys.),
- odnośnie liczby turystów korzystających z noclegów był w ścisłej czołówce za Warszawą,
- jako jedyne miasto, oprócz stolicy, miał ponad sto tysięcy podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON (Warszawa - 324,3 tys., Kraków - 105,6 tys.).

---

^{11, 12, 13} Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

CHARAKTERYSTYKA KRAKOWA NA TLE WYBRANYCH MIAST UE Z UWZGLĘDNIENIEM JEGO MOCNYCH I SŁABYCH STRON¹⁴

Kraków jest stolicą województwa małopolskiego i drugim miastem po Warszawie pod względem liczby ludności. Jest najbardziej turystycznym miejscem w Polsce, jednym z najprężniejszych ośrodków życia akademickiego, kulturalnego i artystycznego.

W niniejszym opracowaniu Kraków jest porównany z trzema miastami państw Unii Europejskiej o podobnej liczbie ludności. Tymi miastami są: Leeds z Wielkiej Brytanii, Sztokholm ze Szwecji oraz Sewilla z Hiszpanii. Kraków porównano z tymi trzema miastami wskazując jego mocne i słabe strony.

Dane wykorzystane w opracowaniu pochodzą z Audyt Urban. W następstwie pilotażowego projektu związanego ze zbieraniem porównywalnych statystyk i wskaźników dla miast europejskich, pierwszy pełny Europejski Audyt Urban przeprowadzono w 2003 r. dla 15 państw Unii Europejskiej. W 2004 r. projekt rozszerzono o 10 nowych krajów członkowskich oraz Bułgarię, Rumunię i Turcję. W koordynowane przez Eurostat prace zaangażowane są wszystkie narodowe instytucje statystyczne oraz osobiście niektóre z miast. Audyt Urban zawiera prawie 300 wskaźników statystycznych prezentujących informacje z dziedzin takich jak: demografia, społeczeństwo, gospodarka, środowisko, transport, społeczeństwo informacyjne i rekreacja.

Opracowanie odwołuje się do 2004 r. W przypadku braku danych z tego okresu użyto danych z lat 2001, 1996 i 1991.

Jak wyżej wspomniano, Kraków i porównywane miasta mają podobną liczbę ludności. Ludność Krakowa wynosi 757,4 tys. osób, Leeds 719,6 tys., Sewilli 704,2 tys., a Sztokholmu 761,7 tys. osób.

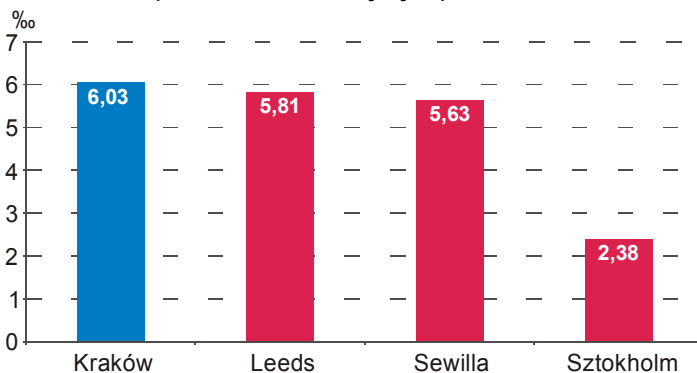
Wykr. 10. Ludność w 2004 r.

¹⁴ Opracował: Barış Uçar - Turecki Instytut Statystyczny.

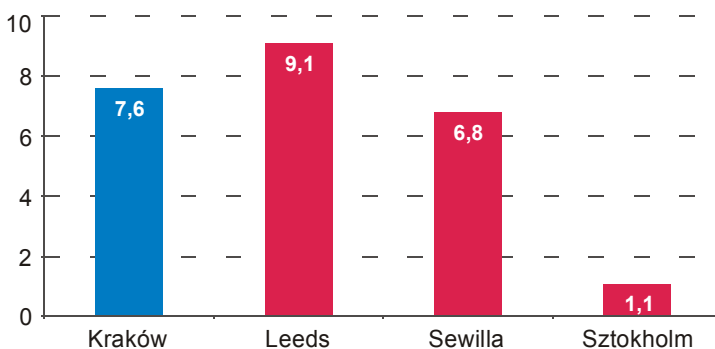
Porównując wskaźnik umieralności niemowląt w czterech omawianych miastach można zauważyć, że w Krakowie jest on najwyższy. W 2004 r. wskaźnik umieralności niemowląt w Krakowie wyniósł 6,03 na 1000 urodzeń żywych. Najniższą wartość w tej kategorii odnotowano w Sztokholmie, gdzie wskaźnik umieralności niemowląt wyniósł 2,38.

**Wykr. 11. Wskaźnik umieralności niemowląt
(na 1000 urodzeń żywych) w 2004 r.**

Kolejny wskaźnik związany ze zdrowiem, tj. liczba łóżek w szpitalach na 1000 mieszkańców lokuje Kraków na drugim miejscu w grupie prezentowanych miast. W Krakowie dostępnych jest średnio 7,6 łóżek na 1000 mieszkańców, w Leeds 9,1, a w Sztokholmie 1,1. Należy jednak wziąć pod uwagę, że wartość omawianego wskaźnika dla Leeds pochodzi z 1996 r., a dla Sewilli z 2001 r.

Wykr. 12. Łóżka w szpitalach na 1000 mieszkańców

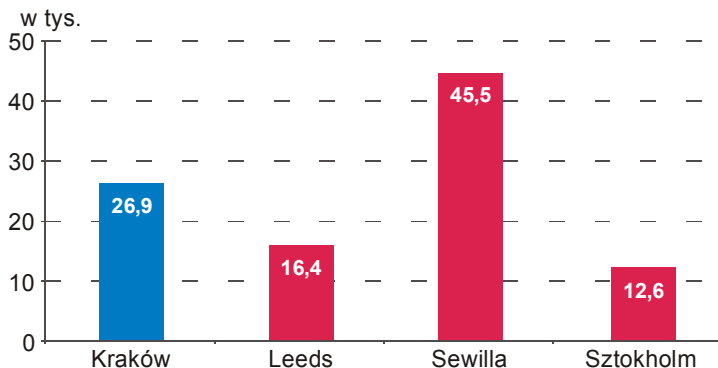
W Krakowie kobiety wśród radnych miasta stanowią 20,9%. W tej kategorii jest to najniższy odsetek. Dla Leeds wynosi on 27,3%, a dla Sewilli 36,4%. W Sztokholmie jest to aż 50,5%.

Liczba przestępstw stwierdzonych na 1000 ludności wyniosła w Krakowie 68,7. Najwyższy poziom przestępczości odnotowano w Sewilli - w skali roku 36 przestępstw na 1000

ludności, a najwyższy w Sztokholmie, gdzie popełniano średnio 206,8 przestępstw na 1000 ludności. Dla Leeds omawiana wielkość wynosząca 65,4 pochodzi z 2001 r. i jest zbliżona do wielkości dla Krakowa.

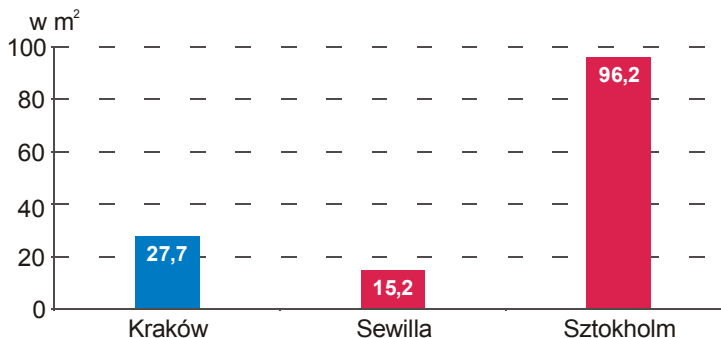
Najwyższą liczbę osób bezrobotnych odnotowano w Sewilli, tj. 45,5 tys. Kolejną lokatę zajmował Kraków z liczbą bezrobotnych wynoszącą 26,9 tys. osób. W Leeds odnotowano 16,4 tys. bezrobotnych, a w Sztokholmie 12,6 tys. Powinno się jednak pamiętać, że dane dla tego ostatniego miasta pochodzą z 2001 r.

Wykr. 13. Liczba osób bezrobotnych

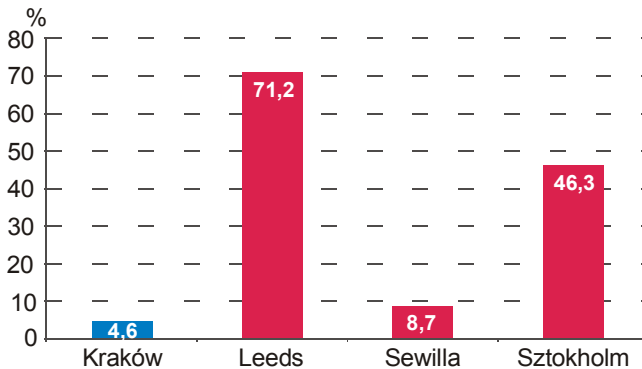

Dla publicznie dostępnych terenów zielonych Audyt Urban nie dysponuje danymi w odniesieniu do Leeds. Powierzchnia publicznie dostępnych terenów zielonych w Krakowie wynosiła 27,7 m² per capita, czyli więcej niż w Sewilli. Dostępne dane dla Sewilli pochodzą z 2001 r. i jest to 15,2 m². Wielkości dla Krakowa i Sewilli są znacznie niższe niż dla Sztokholmu, którego mieszkaniec miał do dyspozycji średnio 96,2 m² publicznie dostępnych terenów zielonych. Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem był najniższy w Krakowie, gdzie wynosił 4,6%. Najwyższy udział odnotowano w Leeds - 71,2%, w Sztokholmie wyniósł on 46,3%, a w Sewilli 8,7%.

Wykr. 14. Tereny zielone publicznie dostępne na 1 mieszkańca

Wykr. 15. Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem

Kraków z 16 teatrami zajmuje drugie miejsce wśród omawianych miast pod względem liczby tych instytucji. W Sztokholmie działa 40 teatrów, w Sewilli 11, a w Leeds 7 (według danych z 2001 r.). Podobnie rzecz ma się biorąc pod uwagę liczbę muzeów. W tej kategorii Kraków (39) również zajmuje drugą lokatę za Sztokholmem (51). Pozostałe dwa miasta posiadają relatywnie niewielką liczbę tych instytucji. W Leeds znajduje się 11 muzeów, w Sewilli 6. W tym przypadku dane dla Leeds dotyczą również roku 2001. Spośród prezentowanych miast w Krakowie znajduje się najwięcej bibliotek publicznych - 83. Kraków wyprzedza Sztokholm - 73. W Leeds działa 59 bibliotek publicznych, natomiast w Sewilli zaledwie 12.

Wykr. 16. Teatry, muzea, biblioteki publiczne

